

WISC-R'in Geçerliği hk.

Malumunuz, WÇZÖ-R (Wechsler Çocuklar için Zekâ Ölçeği-Yenilenmiş Formu, *İngilizce: Wechsler Intelligence Scale for Children-R (WISC-R)*), David Wechsler tarafından çocukların bilişsel yeteneklerini değerlendirmek için 1949 yılında ilk formu geliştirilen Wechsler Çocuklar için Zekâ Ölçeğinin, 1974'te yine David Wechsler tarafından yeniden gözden geçirilmiş biçimidir (Wechsler, 1974). WÇZÖ-R, 6 yaş 0 ay ve 16 yaş 11 ay yaş aralığındaki çocuklara bireysel olarak uygulanmaktadır. Ölçek, Savaşır ve Şahin tarafından 1983 yılında Türkçeye uyarlanmıştır (Savaşır ve Şahin, 1984). WÇZÖ-R Testinin Türkçe biçimi 1995 yılında Türk Psikologlar Derneği tarafından kullanıma sunulmuştur. *Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC-IV)* (Türkçesi: Wechsler Çocuklar için Zekâ Ölçeği-IV. Sürümü), kısaca WÇZÖ-IV'ün ise ticari ve bilimsel telif hakları 2008 yılında Türk Psikologlar Derneği tarafından alınmış ve 2013 yılında ulusal norm ve standardizasyon çalışmaları tamamlanarak yaygın kullanıma hazır hale getirilmiştir. WÇZÖ-IV, Türkiye'de yaygın olarak kullanılan WÇZÖ-R'dan yapısı ve yorumu açısından önemli farklılıklar göstermektedir.

Testin güncel olmaması teste dayanılarak alınan kararların meşruluğunu tehlikeye sokar mı?

Tanısal değerlendirmenin sadece bir ölçüm aracı temel alınarak yapılması doğru ve gerçekçi değildir. İyi bir tanılama kapsamlı bir değerlendirme sürecini gerektirmektedir; ancak zekâ ve kişilik testlerinin karar alma süreçlerinde önemli yer tuttuğu açıktır. Örgün eğitimden yararlanma, nöro-psikolojik durum değerlendirmesi, vasi ataması ya da cezai ehliyet gibi birçok konuda bu test raporları önemli ölçüde dikkate alınmaktadır. Bu nedenle, bu ölçümleri basit bir ölçek olarak değil, kişinin yaşamı üzerinde derin etkiler yaratacak karar süreçlerinin önemli bir parçası olarak kabul etmek kaçınılmazdır. Bu tür kritik kararlar alınırken kullanılacak araçlarında ölçüme uygunluk, kalibrasyon, kullanan kişinin teknik ve bilimsel yeterliği ve aracın güvenilirliği açısından mükemmelleştirilmesi gereklidir.

Tüm dünyadaki çalışmalar zekâ yeterliliklerini ölçtüğümüz bataryaların on yılda bir yenilenmesi ya da en azından kalibrasyonlarının yeniden yapılması gerektiğine işaret etmektedir. Tüm dünyada yürütülen çalışmalar genel zekâ puanlarının uluslararası düzeyde de ortalama 40 yılda 15 puanlık (5 ile 25 puan aralığında) bir sapma gösterdiğine işaret etmektedir. Bu düzeyde bir sapma bütün zekâ tespitlerini ya da tanısal değerlendirmelerin güvenilirliğini ortadan kaldıracak niteliktedir. Dolayısıyla bu testler temelinde alınan kararlar da ne yazık ki sorgulanabilir duruma gelmektedir. WÇZÖ-R'in Türkiye standardizasyonunun yapıldığı 1983 yılından bu güne kadar 35 yıl geçmiştir. Yurt dışında Norm revizyonlarının ötesinde tamamen özgün ve yeni bilimsel gelişmeler ışığında yeniden yapılandırılmış iki yeni test sürümü (WÇZÖ-III ve onun 10 yıl ardından WÇZÖ-IV) üretilmiştir. Son 10 yıl içerisinde gerek bilimsel çalışmalar, gerekse hastane ve kurumlarda yoğun olarak test uygulaması yapan meslektaşlarımızla kurulan kişisel iletişimler, benzer bir eğilimin Türkiye'de yaygın kullanım alanı bulan Wechsler Çocuklar için Zekâ Testinin yenilenmiş formu (WÇZÖ-R) için de geçerli olduğuna işaret etmiştir. Bu nedenle, derneğimiz tarafından WÇZÖ-IV'ün Türkiye uyarlaması için

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezi

Fethiye Sok. 5/1 GOP Çankaya 06680 Ankara

Telefon: +90 (312) 425 67 65

Belgegeçer: +90 (312) 417 40 59

www.psikolog.org.tr

Kütük No: 06-019-051

Türk Psikologlar Derneği kamu yararına çalışan dernek statüsünü haizdir.

yoğun çaba ve emek harcanmıştır. Araç kullanıma hazır hale geldiğinde ise WÇZÖ-R eğitimleri ve uygulamaları tamamen durdurularak yeni araca geçiş yapılmıştır.

Uluslararası düzeyde WÇZÖ-R için ne ticari, ne hukuksal ne de bilimsel açıdan bir muhatap bulunmaktadır. Bu ölçek kullanılarak yapılan araştırmalar kabul görmemektedir. Genel sağlık ve sosyal haklar açısından gelişmiş ülkelerde WÇZÖ-R raporları resmi bir geçerlilik taşımamakta ve karşılık bulmamaktadır. Örneğin, 2013 de katılmış olduğumuz toplantısında Zihinsel Engelli Sporcu Olimpiyatlarında Uygunluk Komitesi (*Athlete Eligibility*) olan INAS'ta gelişmiş bataryalara sahip olmayan ülkelerden mazeret gösterilerek verilecek WÇZÖ-R raporlarını işleme almayacağını ifade etmiştir. Ne yazık ki WÇZÖ-R aracılığıyla alınan kararların ulusal ve uluslararası düzeyde güvenilirliği bulunmamaktadır.

Yukarıda aktarılan bilgiler çerçevesinde kurumunuzun uluslararası düzeyde kullanımdan kalkmış olan bir ölçüm aracına (WÇZÖ-R) yatırım yapmasının hem kurumsal açıdan hem de hasta hakları açısından önemli riskler teşkil ettiğini anımsatmak isteriz. WÇZÖ-R eğitimlerinin artık derneğimiz tarafından sunulmadığını ve önceden dernek sertifikasına sahip olsa bile herhangi bir korsan eğitmenin verdiği eğitimin sorumluluğunu üstlenmediğimizi ve bu tür eğitimleri hiçbir biçimde onaylamadığımızı hassaten vurgulamak isteriz.

Türk Psikologlar Derneği
Genel Merkez Yönetim Kurulu

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezi

Fethiye Sok. 5/1 GOP Çankaya 06680 Ankara

Telefon: +90 (312) 425 67 65

Belgegeçer: +90 (312) 417 40 59

www.psikolog.org.tr

Kütük No: 06-019-051

Türk Psikologlar Derneği kamu yararına çalışan dernek statüsünü haizdir.